

проблема реалізації основних прав людини. Найяскравіше це спостерігається на Сході країни, відтак постає задача перед державними органами влади, в першу чергу перед правоохоронними, вдало здійснити політику щодо відповідальності за порушені права людини на сході України. Для цього, на нашу думку, необхідно провести детальний аналіз ситуації на Сході України, залучити провідних спеціалістів міжнародного рівня та на основі досвіду європейської спільноти провести якісну перевірку та очистку людей, які безпосередньо беруть участь та мають зв'язок з проведенням бойових дій на Сході, надати допомогу і захист населенню, щоб громадяни України були впевнені у своєму майбутньому.

Література

1. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 серпня – 15 листопада 2016 р // Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини, 2016 р. – 68 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/images/UKR_16th_HRMMU_Report.pdf.
2. Сироїд Т.Л. Загальна декларація прав людини в умовах розбудови єдиної системи захисту прав жертв злочинів / Т.Л. Сироїд // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1999. – Вип. 9. – С. 315-320 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_1999_9_71.
3. Трихліб К.О. Забезпечення основних прав і свобод людини / К.О. Трихліб // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 36(1). – С. 21-26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_36\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_36(1)_6).

Синько Євген Віталійович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Талдикін О.В.
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АНТИЧНИЙ ПОЛІС ЯК ІСТОРИЧНА ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Давньогрецькі поліси можна віднести до особливих утворень людської цивілізації. Разом з загальними рисами, які притаманні усім типам міст, вони мають свої, особливі властивості.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що на момент свого існування грецькі міста-держави набули неабиякого розвитку в політичному, економічному та державотворчому процесі і цим внесли неабиякий внесок в розвиток держави та людства в цілому. У своїй роботі ми плануємо визначити поняття стародавнього поліса, умови їх утворення, розвитку, суспільний лад та склад населення полісів, а також їх політичний та територіальний устрій.

Перш ніж визначити, що являє собою поліс, необхідно розглянути про-

цес його утворення. Поліс виник в переломний момент давньої історії, при переході від родового і общинного ладу до перших «протодержав». Утворення античної полісної системи починається з межі III-II тисячоліття до н.е., коли грецькі хлібороби почали об'єднуватися в маленькі селища, які з часом отримали назву поліси. Завдяки залізним знаряддям праці підвищився рівень продуктивності в сільському господарстві. Грецькі ремісники також почали продавати свої залізні вироби. Селяни та ремісники отримали можливість продавати надлишки виробництва на ринках. З'явилися купці, які вміли продавати ремісничі вироби іншим племенам. З'явилися власні монети. Греція в досить короткі терміни змогла стати центром торгівлі Середземноморського регіону. Такий відчутний економічний підйом перетворив грецькі поліси, які ще недавно більше нагадували села, на могутні держави. Кожен поліс мав власну незалежність [1].

Поліси займали невелику територію і зазвичай були нечисленими. Вони склалися з головного міста-центра та навколишніх прилеглих територій (яких називали *хока*) та сіл. Поліси будували переважно на висотах, вершина пагорба служила місцем для будови релігійних споруд, а підніжжя – для будинків жителів поліса. З розвитком поліси вже самостійно утворювали вторинні зони урбанізації, розширювали власну територію та заморські поселення – колонії, що у свою чергу перетворювало їх на *метрополії* [2].

Населення полісів складалося з вільних людей, які мали право на приватну землю, право голосу та були «повноцінними громадянами». Крім них, у полісі проживали метеки, періеки, вільновідпущеники. Вони були абсолютно вільні, могли займатися практично будь-якою діяльністю, але не мали права голосу, не могли займати відповідальні пости. Як правило, вони займалися дрібною торгівлею і ремеслом. Третім прошарком населення були раби. Громада-поліс включає в себе не тільки сільське населення (як на Сході), а й міське. Членом громади можна було стати за двох умов: 1) якщо людина є греком за національністю; 2) якщо вона була вільною і володіла приватною власністю.

Усі члени громади володіли політичними правами (хоча і не завжди рівними), які дозволяли повноправним громадянам брати участь у державній діяльності. Тому грецький поліс називають громадянською общиною [3].

Всі міста Стародавньої Греції мали такі законодавчі органи:

- народні збори (напр.: *апелла*, *еклессія*);
- збори повноправних старших громадян, “почесних членів” (напр.: *герусія*, *ареонаг*, *сенат*);
- посадові особи, які обирались (напр.: *магістрати*) [1].

Саме за рахунок такого управлінського органу, як народні збори, повною мірою реалізувалося право кожного повнолітнього громадянина на участь у державній діяльності. Вони були найбільш демократичною формою політичного життя суспільства того часу та присутні в кожному полісі.

Втім, різні верстви суспільства вели постійну політичну боротьбу, за-

безпечуючи собі і своїм представникам перевагу в народних зборах, щоб обирати своїх людей на більш високі місця [1].

Античне місто-поліс мало можливість вести зовнішньополітичну діяльність, мати власні колонії, входити до *полісних союзів*, мати армію: громадяни поліса вступали в ополчення на час воєн, перетворювалися на воїнів. Громадянин мав право власності на землю. Сприймаючи себе як окрему самостійну державу, поліс жив відповідно до ідеї *автаркії*. У полісі створювалася особлива система ідеалів: вільні громадяни вірили, що благополуччя кожного з них залежить насамперед від їх рідного поліса, поза яким існувати неможливо. З іншого боку, процвітання поліса багато в чому залежало від громадян [4].

Всі поліси як політико-територіальні утворення можна класифікувати за такими критеріями:

1) за формою державного політичного режиму:

- аристократичні;
- олігархічні;
- демократичні;
- автократичні;

2) за домінуючою формою суспільно-економічного укладу:

- аграрні (Лакедемон);
- аграрно-ремісничі (Афіни);
- торгово-ремісничі (Коринф);

3) за формою державного правління:

- античні рабовласницькі республіки;
- монархії (Давній Рим царський період);
- тиранії.

Виходячи із політико-територіальної сутності значення полісу, можна дійти висновку, що *поліс* – історична форма державного територіального устрою. Поліс був містом-державою, порівняно невеликою общиною вільних громадян, яка виникла в процесі переходу від первіснообщинного ладу до класового суспільства, зростання товарно-грошових відносин, відділення ремесла від рільництва і боротьби населення з родовою аристократією. Типова форма поліса – міське або велике сільське поселення як політичний, економічний і культурний центр та сусідня з ним територія (*хора*).

Античний світ досяг значного розвитку в багатьох сферах життя людини та державотворення, особливо у розвитку своєї політичної системи. Розвиток політичного устрою сприяв не тільки економічному зміцненню полісів, а й значному розвитку в них культури, науки, мистецтва.

Література

1. Андреев Ю.В. Цена свободы и гармонии: Несколько штрихов к портрету греческой цивилизации. – СПб.: Алетейя, 1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gumilevica.kulichki.net/AUV/auv103.htm>.

2. Жестоканов С.М. Колонизационная политика коринфских тиранов // Вестник СПбГУ. Сер. 2, 1996, вып. 2 (№ 9) [Електронний ресурс]. – Режим досту-

пу :<http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1364720340>.

3. Античный полис: проблемы социально-политической организации и идеологии общества : межвузовский сборник / под ред. проф. Фролова Е.Д. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского университета, 1995 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sno.pro1.ru/lib/polis/antichniy_polis-1995.pdf.

4. Медведев А.П. Был ли греческий полис государством? /Античный мир и археология. Вып. 12. – Саратов, 2006. – С. 17-32. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ancientrome.ru/publik/article.htm?a=1352390836>.

Наливайко Лариса Романівна

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін
юридичного факультету,
Заслужений юрист України

Сербен Олексій Юрійович

слухач Навчально-наукового інституту
заочного навчання та підвищення кваліфікації

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**МЕХАНІЗМ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ
НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

Кожна держава світу протягом свого історичного становлення стикалася із проблемою корупції. У ході свого демократичного розвитку органами державної влади та інститутами громадянського суспільства різних країн світу здійснювалися пошуки максимально ефективних механізмів запобігання корупційним діянням на державній службі. Сьогодні у низці країн боротьба з корупцією є одним із напрямів державної політики, що сприяє мінімізації впливу корупції на всі сфери життєдіяльності. Проте не менш важливе значення сьогодні має питання запобігання проявам конфлікту інтересів.

Суспільна небезпека, корупціогенність ситуації конфлікту інтересів полягає у тому, що приватна заінтересованість державного службовця може вплинути на об'єктивне виконання ним посадових обов'язків, призвести до виникнення протиріччя з інтересами державної служби.

Вагомий внесок у дослідження тематики конфлікту інтересів на державній службі у закордонних державах зробили такі дослідники, як М. Баюк, П. Волянський, О. Клок, О. Коваленко, І. Лопушинський, В. Міщишин, Л. Наливайко, О. Токар, О. Олешко, Н. Трубинець та ін.

Конфлікт інтересів на державній службі є розповсюдженим явищем. Так чи інакше будь-який держаний службовець потрапляє у ситуації, пов'язані з конфліктом інтересів. Цих ситуацій практично неможливо уникнути, тому